

LISTA BRZE PROVJERE

KAKO POSTUPATI KOD POZIVANJA U SLUČAJU TRAŽENJA POMOĆI

- Stanite i razmislite gdje se nalazite.
- Za pomoć nazovite telefonski broj vatrogasaca 123 ili 121. Ne računajte da su već drugi dojavili događaj.
- Počnite razgovor odmah govoreći polako i razgovjetno, šta se dogodilo, gdje se dogodilo, kada se dogodilo i ima li ozlijeđenih.
- Navedite tačnu adresu mjesta nesreće i osobno dočekajte pomoć.
- Budite spremni dati daljnje informacije i osobne podatke (ime i prezime).
- Završite razgovor kada vam služba koju ste kontaktirali to dozvoli.
- Vaš razgovor neće odgovoriti upućivanje pomoći, jer pomoć može biti upućena i dok je razgovor u toku. Recite sve što ste zapazili, vidjeli ili čuli.
- Ne telefonirajte na liniji dok ne dođe pomoć. Služba koju ste kontaktirali možda će trebati dodatne informacije.
- Dojava nepostojećeg događaja je zakonom kažnjiva.

Program edukacije stanovništva za sprovođenje mjera lične i uzajamne zaštite građana

KONTAKTI ZA POMOĆ

Operativni centar Civilne zaštite (hitni slučaj zbog poplave/oluje)	121 www.cz.zdk.ba
Opasnost po život policija	122
Hitna pomoć vatrogasci	123
Hitna medicinska pomoć	124
PTT - informacije	1182/1188
BIHAMK (stanje i pomoć na putevima)	033 1282 www.bihamk.ba
Federalni hidrometeorološki zavod BiH (METEO ALARM by METEOBIH)	033 276 700 033 442 435 www.fhmzbih.gov.ba

UPIŠITE SLJEDEĆE BROJEVE:

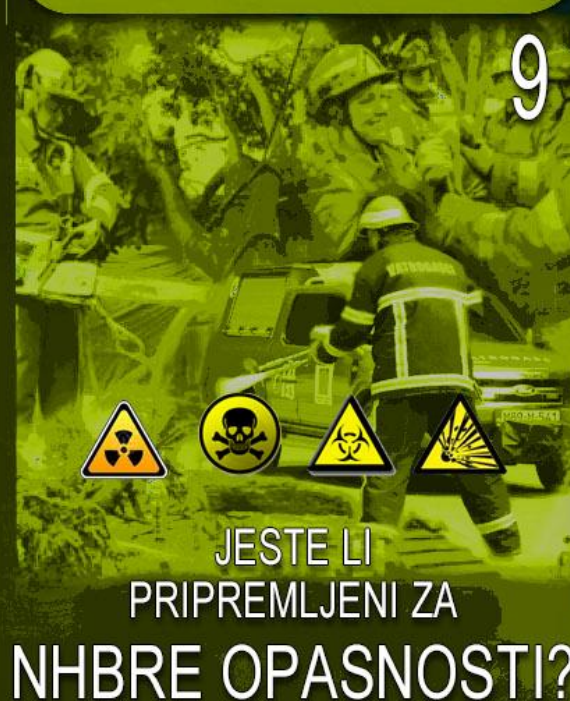
- Vaša općina:
- Vaša općinska služba CZ:
- Vaš opskrbljivač struje:
- Vaš opskrbljivač vode:
- Vaš opskrbljivač plina:
- Vaš upravitelj stambenog objekta:
- Vaše osiguravajuće društvo:
- Vaš porodični ljekar:

Za više informacija slušajte lokalnu radio stanicu.
Frekvencija lokalne radio stanice:

KANTONALNA UPRAVA CIVILNE ZAŠTITE ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA

Bolje je osigurati se nego požaliti zbog toga

9

ŠTA UČINITI U SLUČAJU NHBRE OPASNOSTI?

Postovani sugrađani,
Mnogi su od nas doživjeli neki neugodan događaj pri kojem su trebali pomoć neke od specijalizovanih službi. Ponekad događaj toliko snažno psihološki djeluje da je potrebno vrijeme za snalaženje i pozivanje pomoći. Ovi savjeti će Vama pomoći u tome. Proučite ih i sa njima upoznajte članove Vaše porodice, kako biste znali šta činiti u datom slučaju. Posebno je važno poučiti djecu, kako se zaštititi u opasnim situacijama. Lični primjer odraslih prema ovoj problematici od ključnog je značaja za ovladavanje i prihvatanje sigurnosnih mjera lične i uzajamne zaštite građana, član 41. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, br.39/03, 22/06 i 43/10).

JESTE LI PRIPREMLJENI ZA ZAŠTITU U SLUČAJU NHBRE OPASNOSTI?

Planirajte sljedeće sa cijelom porodicom:

1. Napravite svoj Plan spašavanja i pripremite paket prve pomoći u hitnim slučajevima,
2. Osigurajte za sebe i članove vaše obitelji lična zaštitna sredstva za RHB zaštitu: zaštitnu masku, zaštitni ogrtač i prvi zavoj.
3. Planirajte i osigurajte rezerve hrane i vode za najmanje tri dana,
4. Obezbjedite bateriju za svjetlo i tranzistor,
5. Napunite mobilni telefon i stavite važne dokumente u voduotporne posude,
6. Planirajte kako upozoriti i ostale stanare u zgradi na opasnosti i kako se mogu spasiti

Za više informacija i pomoć u izradi plana za spašavanje u slučaju NHBRE opasnosti, posjetite općinsku službu Civilne zaštite i website Kantonalne uprave Civilne zaštite ZDK

www.cz.zdk.ba
direktor Sead Džanović, prof.odb. i sig.

NE DOZVOLITE DA SE NESREĆA DOGODI!

POMOZITE STARIJIM I INVALIDNIM OSOBAMA!

ZAŠTITITE SVOJU PORODICU,
ŽIVOTINJE I IMOVINU!

KOMŠIJA POMAŽE KOMŠIJI!

ŠTA ČINITI DA SE ZAŠTITIMO?

ŠTA JE NHBRE?

To su opasne materije nuklearne/radiološke (N/R), hemijske (H), biološke (B) i eksplozivne (E) prirode. Susrećemo ih u primjeni kao polazne supstance ili sirovine u industrijskoj proizvodnji, u laboratorijima, u medicini, u istraživanju, u prometu na cestama ili željeznici kao robe bilo koje vrste, u kućanstvu i na mnogim drugim mjestima. Veća dostupnost ovih supstanci u životnoj i radnoj sredini, povećava opasnost po živote i zdravlje ljudi i okoliš. Danas, nije isključena ni mogućnost njihove izrade i upotrebe za terorističke aktivnosti.

Stoga, javnost nije u potpunosti isključeno od ove vrste opasnosti. Naprotiv, provođenje obuke i osposobljavanja građana za uspješnu zaštitu od NHBRE veoma je značajna aktivnost, od provođenja mjera koje nalože državni organi, pa ako je potrebno i od otkrivanja uzročnika opasnosti i identifikiranja počinilaca određenog djela. Najveća odgovornost za provođenje mjera zaštite od NHBRE leži na lokalnim vlastima, službama prvog odgovora (policiji, vatrogascima i hitnoj medicinskoj pomoći) i službama drugog odgovora (štabovima, jedinicama i službama civilne zaštite), a posebno na onim kompanijama koje koriste tehnologije koje mogu predstavljati opasnost po okoliš.

Naši građani, obzirom na karakter industrije proizvodnje u našem Kantonu, svaki dan se suočavaju sa novim oblicima rizika po okoliš i životnu sredinu. Čak i pri visokim sigurnosnim standardima, nisu apsolutno isključeni slučajevi oslobađanja opasnih tvari u okoliš, u toku proizvodnje ili transporta. Nekontrolisano otklanjanje opasnog plina ili pare ili tekućine, mogu imati nesagledive posljedice po zdravlje i životne stanovništva. Stoga posavjetujte se lokalnim dužnoscima i nadležnim u općinskoj službi civilne zaštite (121) ili predstavnicima nevladinog sektora za zaštitu okoliša. Svaki pojedinac i organizacija moraju imati odgovarajući pristup informacijama koje se odnose na okoliš, a kojim raspolažu organi uprave, uključujući i informacije o opasnim materijama. Pratite događaje u ovoj oblasti i postupajte po uputama i naredbama vlasti izdatih putem javnih medija ili zvučnika sa vozila civilne zaštite.

SVOJSTVA NHBRE OPASNIH MATERIJIA

NHBRE materije imaju vrlo veliki raspon djelovanja i učinka. Mnoge od njih su eksplozivne, zapaljive, radioaktivne, toksične, podložne koroziji, izazivaju infekcije, ekotoksične, mutagene, karcinogene ili iritirajuće ili mogu izazvati takav uticaj u kontaktu sa drugim materijama. U većini slučajeva one razvijaju svoj najveći učinak kada se apsorbiraju u tijelo, udisanjem, gutanjem ili preko kože.

KAKO POSTUPATI U SLUČAJU NHBRE OPASNOSTI?

- Tekuće i plinovite supstance, predstavljaju značajan rizik i od pojave požara i eksplozije. Obično se prikupljaju u zatvorenim prostorijama, a budući da je većina plinova i para teža od zraka, koncentrišu se u dnu prostorije, u podrumima, u podzemnim kanalima i sl. Značajan rizik, njihovog dejstva predstavlja i vazdušni udar prilikom požara i eksplozije plina.

- U svakodnevnom radu rukovanje hemikalijama podrazumjeva i rizik. Mnoge hemikalije mogu u nesreći ili u toku transporta, uzrokovati ozbiljno povređivanje ljudi i štetu na okoliš. Ako se hemikalije greškom pomiješaju, stvaraju se i šire otrovni gasovi, što se može desiti i u toku požara. U većini slučajeva one razvijaju svoj najveći učinak kada se apsorbiraju u tijelo.

- Biološki agensi, uključujući bakterije, viruse, riketije, gljivice, parazite i toksime, mogu da izazovu razna oboljenja kod ljudi, životinja i bilja. Oboljeli ljudi kihanjem, kašljem, razgovorom, preko urina, stolice, izbacuju veliki broj klica koje se putem vazduha, insekata i raznih predmeta, prenose na zdrave ljude. Stoga, respiratorna zaštita (nos i usta) je ovdje vrlo važna. Također, moguće je njihov prijenos i izravnim kontaktom s oboljele osobe na osobu ili putem životinja. Nepovoljni uvjeti za prenošenje bolesti jesu, pojačani napor, slaba i nerodovna ishrana, teški uslovi smještaja i ograničeni uvjeti održavanja higijene.

- Radioaktivne supstance emituju veliku energiju, ionizirajućih zračenja. Ovo zračenje je veoma štetno po organizam čovjeka. Dolazi do raznih poremećaja u organizmu, sa smrtnim posljedicama. Posebna opasnost ide od unosa radioaktivnih tvari u tijelo, a to može biti udisanjem, gutanjem i preko kože (rane). Rizik, ove vrste opasnosti, nije isključen, obzir da je tokom posljednjeg rata, korištena municija sa osiromašenim uranijem u BiH. Stoga, svako neeksplozirano ubojno sredstvo prijavite nadležnim u općinskoj službi civilne zaštite (121) i nezadržavajte ga u svojoj blizini.

OPREZ I SAMOPOMOĆ

U svakodnevnom životu za većinu ljudi opasnost od NHBRE, je mala vjerovatnoća da će se desiti. Ova procjena, polazi od činjenice da postoje visoki sigurnosni standardi tokom rukovanja i prevoza ovih opasnih materija. Međutim, nesreća se može desiti i kada su poduzete sve sigurnosne mjere.

Ispuštanje i u malim količinama opasnih materija svojstva NHBRE, predstavlja značajan rizik za veliki broj ljudi, koje sam incident može zateći nesprenim. Iz tog razloga korisno je znati ponašati se u nastaloj situaciji, da možete spasiti svoj i život drugih. U općinskoj službi civilne zaštite, dostupni su da vam pomognu (121).

KAKO SE ZAŠTITI?

Prvenstveno ovisi od osposobljenosti svih nas. Građana, općinskih i Kantonalnih organa i službi civilne zaštite. U tom cilju svaki građanin treba da ima obavezna sredstva za ličnu zaštitu od RHB: zaštitnu masku, zaštitni ogrtač i prvi zavoj.

Kolektivna zaštita, podrazumjeva jednovremenu zaštitu većeg broja ljudi od NHBRE opasnosti i u mnogome ovisi o opremljenosti službi civilne zaštite sa osobnom zaštitnom opremom, izviđačkim vozilima za otkrivanje prisustva RHB sredstava, dozimetrijskim i dekontaminacijskim stanicama, mobilnim hemijskim laboratorijama i skloništa za sklanjanje ljudi. Ova zaštita se osigurava kontinuiranim finansijskim ulaganjima u civilnu zaštitu. Ako ste zainteresirani da o ovome više saznate, informišite se kod nadležnih u općinskoj službi civilne zaštite (121).

Činjenica je, da dejstvo NHBRE opasnih materija, na zdravlje i predmete ostavlja različite učinke, što ih čini toliko nepredvidljivim. Iz tog razloga, slijedite ove kratke, ali općenito važne informacije koje su prilagođene za svakog, a namjenjena su da pruže pomoć u datoj situaciji.

ŠTA PODUZETI?

Kada građanin čuje signal „opća opasnost“ ili na drugi način sazna za NHBRE opasnost, treba da zna, da na otvorenom prostoru učincima njihovog dejstva su izravno pogođeni. Onečišćenja NHBRE supstanci brzo se šire u smjeru vjetra i putuju kroz zrak. Udisanjem izravno dopiru u pluća, gdje mogu brzo oštetiti organizam. Oslobođene tekućine u obliku kapljica i male čvrste čestice, koje se šire u smjeru vjetra u neposrednoj blizini mjesta NHBRE događaja, na odjeći i izloženoj koži, također mogu uzrokovati štetu na zdravlje ljudi.

- Kako bi se oslobodili od izravnog dodira s opasnim NHBRE supstancama, najbolje je skloniti se odmah u prvi dostupan zatvoren objekat (kuću, zgradu, sklonište).

- Zatvorite vanjske prozore i vrata, obavezno.
- Obratite pažnju na upozorenja policije, vatrogasaca i civilne zaštite.
- Slušajte lokalni radio i slijedite upute vlasti.
- Ograničite vaše kretanje poprečno na smjer vjetra, zaštitite usta i nos respiratorom ili barem vlažnom maramicom.
- Ako ste već došli u dodir s opasnim supstancama, zamijenite što prije vanjsku odjeću i obuću pri ulasku u zatvoren objekat. Staviti u plastične vrećice i odložiti van objekta, ako je ikako moguće, prije nego uđete u prostor u kome ćete boraviti.
- U slučaju objavljivanja biološkog agensa, preporučujemo posebno higijenu ruku. Temeljito operite ruke, a zatim lice i kosu, kao i nos i uši sapunom i vodom.
- Hemijske pare su često teže od zraka, tako da je zaštita u višim katovima bolja nego u prizemlju i podrumima. Kod jonizirajućeg zračenja, podrumi su sigurniji, od prostorija koje se uzdignutije od tla. Zidovi i strop nude najbolju zaštitu.
- Preuzmite rizik prihvatanja prolaznika/stranaca u vaš dom u ovim situacijama. Idite na zaštićenost unutrašnjosti stana.
- Obavijestite, ako je potrebno susanare, komšije.
- Telefon koristite samo u hitnim slučajevima.
- Slijedite upute za zbrinjavanje od povjerenika civilne zaštite. Raspitajte se, koja je to osoba, zadužena za kvart, ulicu ili zgradu.
- Ako ste zamoleženi da napustite zgradu, kvart ili naselje, slijedite ove i upute povjerenika civilne zaštite.

OPORAVAK OD NESREĆE

Ako je pomoć dostupna, a znajući kako može biti pružena, čini sam proces više ili manje stresnim, zato, Vaša prva briga je:

- Da zaštitite i osigurate sebi i članovima svoje obitelji zdravlje.
 - Postavite prioritete i rešavajte ih jedan po jedan.
 - Vodite računa o urednoj ishrani i higijeni.
 - Budite svjesni novih sigurnosnih problema i poteškoća u njihovom otklanjanju.
- Kontaktirajte lokalne dužnosnike, da biste saznali šta su oni planirali činiti, da se i Vi uključite, kako bi se spriječile veće posljedice i pristupilo oporavku od nesreće u Vašem području.

Računajte na to, da će te možda biti prisiljeni jedno vrijeme, dok dobijete stručnu pomoć morati sami jedni drugim pružiti prvu pomoć. Lokalni dužnosnici i ostale službe spašavanja će biti na sceni nakon nepogode ali ne mogu doći svima odmah. Zato sa Vama uvijek Vaš komplet potrebnih stvari u hitnim slučajevima i lična sredstva za RHB zaštitu. Znajite procenat preživjelih u nesrećama među edukovanim i pripremljenim osobama je izuzetno velik, a materijalna šteta na njihovim dobrima i nekoliko puta manja.

DA LI STE VI SPREMNI ZA SLUČAJ PRIRODNIH NEPOGODA?
UKOLIKO NISTE. ČEKA VAS...